ಬದಲಾಯಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವೆ?' ಎಂದು ದೊಡ್ಡಪ್ಪನವರಲ್ಲಿ ಅನುಕಂಪ ತೋರಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಇದರಿಂದ ಕೋಪ–ರೋಷಗಳು ಹೆಡೆ ಮುಚ್ಚಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಗಿತ್ತು.

ಒಂದು ದಿನ ಬೆಳಗ್ಗೆ ದೊಡ್ಡಪ್ಪ ಸ್ನಾನ, ಸಂಧ್ಯಾದಿಗಳು ಮುಗಿದ ಮೇಲೆ ವೆಂಕಣ್ಣಯ್ಯನವರ ಮೇಜಿನ ಮೇಲಿದ್ದ ಪುಸ್ತಕವೊಂದರಲ್ಲಿ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಓದುತ್ತಿದ್ದರು. ಉಪನಿಷತ್ತುಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ಬರೆದಿದ್ದ ಆ ಪುಸ್ತಕವನ್ನು ಓದುತ್ತ ಅವರು ಇದಕ್ಕಿದ್ದಂತೆ, 'ಇವನು ಯಾರೋ ಈ ಪುಟ್ಟಪ್ಪ ಎನ್ನುವವನು?' ಎಂದರು. ಅಲ್ಲಿಯೇ ಇದ್ದ ನಾನು, 'ಅವರು ಕಾಲೇಜಿನಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡ ಅಧ್ಯಾಪಕರು, ಬಹು ದೊಡ್ಡ ಕವಿ, ನಮ್ಮ ಮೇಷ್ಟ್ರು' ಎಂದೆ. 'ಅವರೇನು ಸ್ಮಾರ್ತರೋ ವೈಷ್ಣವರೋ?' ಎಂಬ ಅವರ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ, 'ಎರಡೂ ಅಲ್ಲ, ಅವರು ಒಕ್ಕಲಿಗರು' ಎಂದೆ. ದೊಡ್ಡಪ್ಪನವರಿಗೆ ರೇಗಿಹೋಯಿತು. 'ನಿನ್ನ ತಲೆ, ನಿನಗೇನು ಗೊತ್ತು? ಶಂಕರಾಚಾರ್ಯ, ಅದ್ವೈತ ವೇದಮತವನ್ನೆಲ್ಲ ಓದಿರಬೇಕು ಹೀಗೆ ಬರೆಯಬೇಕಾದರೆ, ಆತ ಸ್ಮಾರ್ತ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನೇ ಸರಿ' ಎಂದರು. 'ಅವರು ಪ್ರಾಚ್ಯ, ಪ್ರಾಶ್ಚಾತ್ಯ ವೇದಾಂತವನ್ನೆಲ್ಲ ಓದಿದ್ದಾರೆ. ಶ್ರೀರಾಮಕೃಷ್ಣಾಶ್ರಮದಲ್ಲಿ ವಾಸ, ಅವರ ವಿಚಾರವೆಲ್ಲ ನನಗೆ ಗೊತ್ತು. ಅವರು ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಲ್ಲ, ಒಕ್ಕಲಿಗರು' ಎಂದು ನಾನು ಪ್ರತಿವಾದ ಹೂಡಿದೆ. ಇದರಿಂದ ಅವರ ತಾಳ್ಮೆ ತಪ್ಪಿತು. 'ಏತಿ ಎಂದರೆ ಪ್ರೇತಿ ಎಂಬುದು ಈ ಕಾಲದ ಹುಡುಗರ ಲಕ್ಷಣ. ನಿನ್ನ ಮುಖಕ್ಷೌರವೇ ಹೇಳುತ್ತದೆ ನಿನ್ನ ಸ್ವಭಾವವನ್ನು, ನಿಮ್ಮ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಧರ್ಮ ನಾಶವಾಗುತ್ತದೆ' ಇತ್ಯಾದಿಯಾಗಿ ಕಿರಿಚಿದರು. ಅವರ ಬಾಯಿಗೆ ಹೆದರಿ ನಾನು ನನ್ನ ಕೊಠಡಿಯನ್ನು ಹೊಕ್ಕೆ.

ಆ ದಿನ ಮಧ್ಯಾಹ್ನ ಊಟಕ್ಕೆ ಕುಳಿತಾಗ ನಾನು ವೆಂಕಣ್ಣಯ್ಯನವರ ಮುಂದೆ ಈ ಸುದ್ದಿ ಎತ್ತಿದೆ. ನನಗೂ ದೊಡ್ಡಪ್ಪನರಿಗೂ ನಡೆದ ವಾಗ್ವಾದವನ್ನು ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾಗಿ ತಿಳಿಸಿ, 'ಪುಟ್ಟಪ್ಪ ಒಕ್ಕಲಿಗರಲ್ಲವಂತೆ! ದೊಡ್ಡಪ್ಪ ಅವರನ್ನು ಬ್ರಾಹ್ಮಣರೆನ್ನುತ್ತಾರೆ' ಎಂದೆ. ಯಾವಾಗಲೂ ದೊಡ್ಡಪ್ಪನ ಪರ ವಹಿಸುತ್ತಿದ್ದ ವೆಂಕಣ್ಣಯ್ಯನವರು ಅವರ ವಾದವನ್ನು ತಿರಸ್ಕರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅವರ ತೇಜೋವಧೆಯಾಗುತ್ತದೆ ಎಂದು ನಾನೆಣಿಸಿದ್ದೆ. ಆದರೆ, ವೆಂಕಣ್ಣಯ್ಯನವರು ನಸುನಗುತ್ತ, 'ದೊಡ್ಡಪ್ಪನ ಮಾತು ನಿಜ. ಪುಟ್ಟಪ್ಪ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ, ಹದಿನಾರಾಣೆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಲ್ಲಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ' ಎಂದರು. ತೇಜೋವಧೆಯೇನೋ ಆಯಿತು. ಆದರೆ, ಅದು ಆದದ್ದು ದೊಡ್ಡಪ್ಪನಿಗಲ್ಲ. ನನಗೆ ದೊಡ್ಡಪ್ಪನವರು ಗೆದ್ದ ಹುಂಜದಂತೆ ತಲೆಯೆತ್ತಿಕೊಂಡು ಕೋ ಕೋ ಎಂದು ನಕ್ಕರು. ನಾನು ಅರ್ಧಂಬರ್ಧ ಊಟ ಮಾಡಿ ಮೇಲಕ್ಕೆದ್ದೆ.

ಆ ದಿನ ಸಂಜೆ ನಾನು ವೆಂಕಣ್ಣಯ್ಯನವರನ್ನು ಏಕಾಂತದಲ್ಲಿ ಸಂಧಿಸಿ 'ಇದೇಕೆ ಸತ್ಯಕ್ಕೆ ಅಪಚಾರ ಮಾಡಿದಿರಿ?' ಎಂದು ಧೈರ್ಯಮಾಡಿ ಕೇಳಿದೆ. ಅವರು ಮುಗುಳ್ನಗುತ್ತ "ಸತ್ಯಕ್ಕೆ ಎಲ್ಲಿ ಅಪಚಾರವಯ್ಯಾ? ಪುಟ್ಟಪ್ಪನನ್ನು ಬ್ರಾಹ್ಮಣನೆಂದು ಕರೆದರೆ ಸತ್ಯಕ್ಕೆ ಅಪಚಾರವೆ? ಬ್ರಾಹ್ಮಣನೆಂದರೆ ಏನೆಂದು ತಿಳಿದುಕೊಂಡೆ? ಗೀತೆಯಲ್ಲಿ 'ಚಾತುರ್ವರ್ಣ್ಯಂ ಮಯಾ ಸೃಷ್ಟಂ ಗುಣಕರ್ಮ ವಿಭಾಗಶಃ' ಎಂದು ಹೇಳಿದ್ದಾನೆ. ವರ್ಣಭೇದವಿರುವುದು ಹುಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲ, ಗುಣಕರ್ಮಗಳಲ್ಲಿ. ಬ್ರಾಹ್ಮಣನ ಗುಣಕರ್ಮಗಳು ಯಾವುದೆಂದು ಹೇಳಿದೆಯೋ ಅವು ಪುಟ್ಟಪ್ಪನಲ್ಲಿವೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಆತ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ, 'ಚತುಸ್ಸಾಗರ ಪರ್ಯಂತಂ ಗೋಬ್ರಾಹ್ಮಣೇಭ್ಯಃ ಶುಭಂ ಭವತು' ಎಂಬ ಶಾಂತಿಮಂತ್ರವನ್ನು ನೀನು ಕೇಳಿಲ್ಲವೆ? ಹುಟ್ಟಿನಿಂದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ್ಯವನ್ನು ನಿರ್ಧರಿಸುವಂತಿದ್ದರೆ ಆ ಮಂತ್ರದ ಗತಿಯೇನು? ಇಂಗ್ಲೆಂಡಿನಲ್ಲಿ, ಅಮೆರಿಕಾದಲ್ಲಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿದ್ದಾರಯ್ಯಾ! ವಾಲ್ಮೀಕಿ, ವ್ಯಾಸರನ್ನು ನಾವು ಬ್ರಾಹ್ಮಣರೆಂದು ಪೂಜಿಸುತ್ತಿಲ್ಲವೆ? ಅವರು ಹುಟ್ಟಿನಿಂದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರೇನು?'' ಎಂದರು. ಆದರೆ, ನಮ್ಮ ದೊಡ್ಡಪ್ಪ ಈ ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರೆಂದು ಕರೆದಿದ್ದರೆ?

ನನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಮೂಡಿದ ಸಂದೇಹ ನಿವಾರಣೆಯಾಗುವಂತೆ ತಮ್ಮ ಬಾಲ್ಯದ ಒಂದು ಸಣ್ಣ ಘಟನೆಯನ್ನು ತಿಳಿಸಿದರು. ಆಗ ಅವರು ಈ ದೊಡ್ಡಪ್ಪನವರ ಮನೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಒಂದು ವರ್ಷ ಇರಬೇಕಾಯಿತಂತೆ, ಲೋಯರ್ ಸೆಕೆಂಡರಿ ಓದುತ್ತಾ. ಸಂಪ್ರದಾಯಜೀವಿಯಾದ ಈ ದೊಡ್ಡಪ್ಪನವರಲ್ಲಿ ಮಡಿವಂತಿಕೆ ಬಹು ಹೆಚ್ಚು. ಹುಚ್ಚೆಂದರೂ ತಪ್ಪಲ್ಲ. ಒಂದು ದಿನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ವೈದಿಕ ನಡೆಯುತ್ತಿದೆ. ದೊಡ್ಡಪ್ಪನವರು